

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/207/2002

PREFERENCJE PARTYJNE W GRUDNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2002

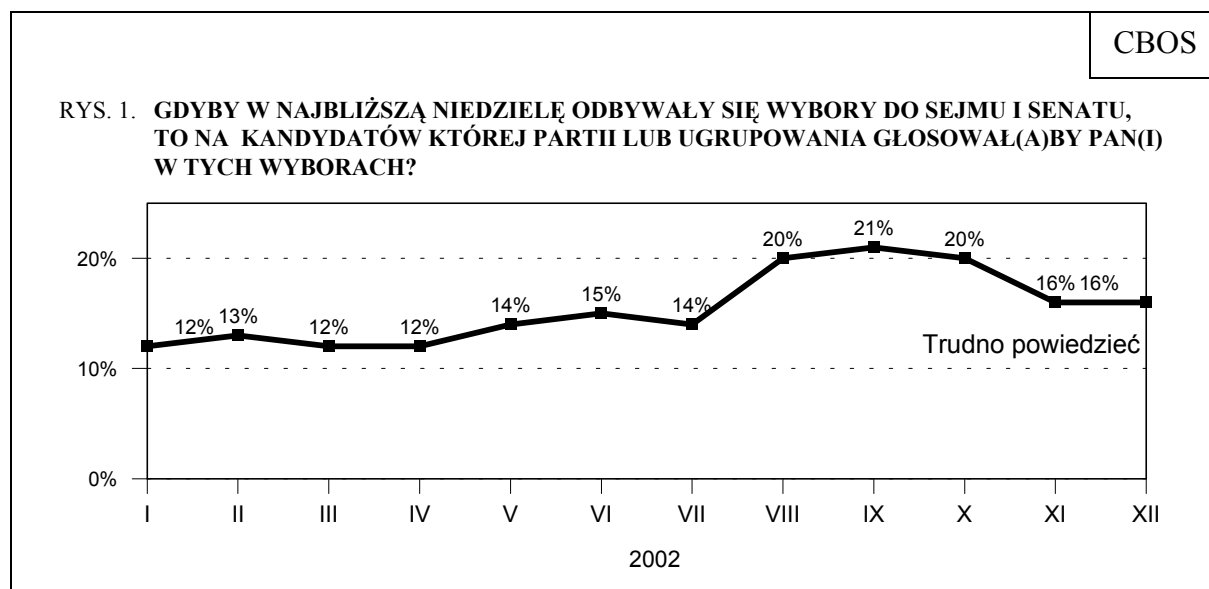
PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Ostatnie tygodnie to przede wszystkim gorący okres finalizacji naszych negocjacji z UE przed szczytem w Kopenhadze i na tym wydarzeniu skupiona była w tym czasie uwaga polityków i mediów. Na krajowej scenie politycznej w minionym miesiącu rząd poniósł kilka porażek. Trybunał Konstytucyjny orzekł niezgodność z konstytucją ustawy o abolicji podatkowej i deklaracjach majątkowych, które miały zapewnić budżetowi państwa liczące się przychody. W związku z tym orzeczeniem część partii opozycyjnych zażądała ustąpienia ministra finansów Grzegorz Kołodki. Z krytyką zainteresowanych spotkał się rządowy program restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego. Dramatycznie rozwijał się protest pracowników likwidowanej fabryki kabli w Ożarowie i jak dotąd - mimo planów i mediacji ze strony rządu - nie znalazł on rozwiązania zadowalającego wszystkie strony. W Warszawie pod Sejmem demonstrowali policjanci-związkowcy niezadowoleni ze swojej sytuacji finansowej. W całym kraju protestowali pracownicy niektórych zadłużonych szpitali nieotrzymujący wynagrodzeń. W związku z trudną sytuacją w służbie zdrowia parlament podjął decyzję o zwiększeniu do 8% składki na ubezpieczenie zdrowotne, co obciąży dodatkowo obywateli w przyszłym roku. Miesiąc po wyborach nowe władze samorządowe rozpoczęły pełnienie swoich funkcji. Pierwsze decyzje (w tym personalne) nowych burmistrzów i prezydentów miast wskazują, jak dalece realne będą obietnice składane w kampanii wyborczej. Wśród wydarzeń dotyczących krajowej sceny politycznej należy jeszcze wspomnieć o publicznie ogłoszonych decyzjach (choć różnie motywowanych) o wycofaniu się z aktywności w utworzonych przez siebie ugrupowaniach Tadeusza Mazowieckiego z UW oraz Janusza Korwin-Mikkego z UPR.

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w grudniu¹, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 51% ankietowanych, o 6 punktów mniej niż w listopadzie

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (151) przeprowadzono w dniach od 29 listopada do 2 grudnia 2002 roku na liczącej 986 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

i o 10 punktów mniej niż w październiku, tuż przed wyborami samorządowymi. Tak samo jak przed miesiącem, 16% ankietowanych deklarujących chęć wzięcia udziału w wyborach nie wie jeszcze, któremu z ugrupowań udzieliłoby poparcia.

W ciągu ostatniego miesiąca nie zanotowaliśmy znaczących zmian w preferencjach politycznych Polaków. Partią mającą najwięcej zwolenników nadal pozostaje SLD - chciałby na nią głosować co trzeci potencjalny wyborca o sprecyzowanych sympatiach politycznych (33%). W stosunku do ubiegłego miesiąca poparcie dla SLD wzrosło o 3 punkty procentowe, tzn. na granicy istotności statystycznej. W porównaniu z październikiem (okresem bezpośrednio przed wyborami, kiedy wynik SLD był w tym roku rekordowy) poparcie to zmalało o 3 punkty. Współrzędąca z SLD Unia Pracy w stosunku do listopada nieznacznie straciła i uzyskała 2% głosów.

Wśród pozostałych ugrupowań - poza jednym wyjątkiem - układ sił jest podobny jak przed miesiącem, a odsetki zwolenników pięciu kolejnych partii są do siebie zbliżone. Na drugim i trzecim miejscu pozostają PiS oraz Samoobrona, na które zamierza głosować po 12% potencjalnych wyborców, w obu przypadkach o 1 punkt mniej niż w zeszłym miesiącu. Co dziewiąty potencjalny wyborca (11%) jest zdecydowany poprzeć PSL. Partia ta w porównaniu z listopadem zyskała relatywnie najwięcej (2 punkty procentowe) i dzięki temu

awansowała w naszym rankingu. Po 10% głosów otrzymały w tym miesiącu LPR i PO. Liga uzyskała wynik nieznacznie gorszy niż miesiąc temu (spadek o 1 punkt procentowy), a liczba zwolenników PO nie uległa zmianie.

Pozostałe ugrupowania są popierane tylko przez niewielkie grupy ankietowanych. Na UW gotowych jest głosować 3% wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne (spadek o 1 punkt). Niewielu zwolenników przyciągnęły KPEiR (2%) oraz RS, UPR i ZChN (po 1%).

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*									
	2002									
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	w procentach									
Sojusz Lewicy Demokratycznej	35	33	34	31	30	30	34	36	30	33
Prawo i Sprawiedliwość	11	11	10	14	12	15	12	12	13	12
Samobrona RP	11	10	13	14	17	12	14	11	13	12
Polskie Stronnictwo Ludowe	9	12	9	8	7	10	8	9	9	11
Liga Polskich Rodzin	10	6	7	8	8	8	7	8	11	10
Platforma Obywatelska RP	10	12	11	10	12	10	10	12	10	10
Unia Wolności	3	3	5	5	4	5	2	3	4	3
Unia Pracy	2	4	3	4	3	4	5	3	3	2
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	4	3	2	1	3	2	2	2	2	2
Ruch Społeczny / RS AWS	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1
Unia Polityki Realnej	1	2	1	1	1	1	1	0	2	1
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1
Partia Ludowo-Demokratyczna	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Polska Partia Socjalistyczna	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0
Stronnictwo Konserwatywno-Ludowe - RNP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2
N=	563	558	491	481	445	400	560	597	499	417

* **Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

W ciągu ostatniego miesiąca notowania najważniejszych ugrupowań politycznych nie uległy większym zmianom. Nadal zdecydowanie największe poparcie ma SLD, które w tym miesiącu nieco poprawiło swoje notowania. Choć sytuacja wśród pozostałych ugrupowań reprezentowanych w parlamencie jest bardzo wyrównana, po wyborach samorządowych liderami wśród partii opozycji nadal pozostają PiS i Samoobrona.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?

1 - Na pewno wziął(ę)by w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	51	17	32	985
Płeć				
Mężczyźni	53	14	32	471
Kobiety	48	20	32	514
Wiek				
18-24 lat	53	20	27	152
25-34	41	23	36	178
35-44	47	16	37	197
45-54	58	12	30	185
55-64	63	10	27	112
65 lat i więcej	48	19	33	161
Miejsce zamieszkania				
Wieś	53	18	28	362
Miasto do 20 tys.	49	14	37	147
20-100 tys.	47	18	36	179
101-500 tys.	50	18	33	184
501 tys. i więcej mieszk.	53	15	32	113
Wykształcenie				
Podstawowe	40	19	40	276
Zasadnicze zawodowe	48	19	33	250
Średnie	56	16	28	362
Wyższe	66	12	22	96
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	62	14	24	67
Prac. umysł. niż. szczebla	55	15	30	77
Pracownicy fiz. - umysł.	36	24	39	90
Robotnicy wykwalifikowani	48	21	31	78
Robotnicy niewykwalifik.	25	19	56	26
Rolnicy	62	19	19	49
Pracujący na własny rach.	50	14	36	53
Bierni zawodowo				
Renciści	52	18	29	104
Emeryci	58	13	28	193
Uczniowie i studenci	47	23	30	78
Bezrobotni	43	16	41	126
Gospodynie domowe i inni	57	9	34	44
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	54	16	29	140
spółce właścicieli	43	28	29	64
prywatnych i państwa	46	16	38	193
sekt. pryw. poza rolnict.	53	15	32	89
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	42	20	38	138
300-399	48	15	37	85
400-599	50	13	37	183
600-800	55	17	27	145
Powyżej 800 zł	59	19	22	139
Ocena własnych war. mater.				
Złe	36	22	42	312
Średnie	56	15	29	433
Dobre	61	14	25	240
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	57	18	25	72
Raz w tygodniu	53	19	29	508
1-2 razy w miesiącu	50	18	32	112
Kilka razy w roku	54	12	34	196
W ogóle nie uczestniczy	29	18	53	97
Poglądy polityczne				
Lewica	63	12	24	237
Centrum	48	17	35	297
Prawica	63	12	25	178
Trudno powiedzieć	34	25	41	272

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	KPEiR	LPR	PLD	PO RP	PPS	PSL	PiS	RS	Samoobrona
Ogółem	2	10	0	10	0	11	12	1	12
Płeć									
Mężczyźni	0	6	0	11	0	10	11	1	15
Kobiety	4	14	1	9	0	12	13	1	8
Wiek									
18-24 lat	0	12	0	19	1	8	8	0	17
25-34	0	4	1	11	0	15	24	1	6
35-44	0	8	0	15	0	13	13	0	10
45-54	2	14	0	9	0	11	9	0	9
55-64	3	7	1	2	0	10	8	3	13
65 lat i więcej	10	12	1	2	1	6	10	1	15
Miejsce zamieszkania									
Wieś	1	12	0	7	0	23	11	0	25
Miasto do 20 tys.	1	11	0	10	0	5	10	3	5
20-100 tys.	5	17	0	12	0	6	12	2	4
101-500 tys.	4	2	1	12	0	1	12	0	3
501 tys.i więcej mieszk.	2	3	1	16	1	0	18	0	0
Wykształcenie									
Podstawowe	7	13	1	7	0	16	5	1	24
Zasadnicze zawodowe	2	16	0	6	0	10	10	0	19
Średnie	1	7	0	13	0	11	14	1	4
Wyższe	1	2	1	14	0	3	20	0	3
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	0	5	1	18	0	7	21	4	0
Prac.umysł.niż.szczebla	0	9	0	7	0	12	9	0	3
Pracownicy fiz.- umysł.	0	11	0	16	1	13	23	0	2
Robotnicy wykwalifikowani	0	0	0	19	0	4	9	0	21
Robotnicy niewykwalifik.	0	28	0	9	0	24	0	0	33
Rolnicy	0	12	0	0	0	33	0	0	33
Pracujący na własny rach.	0	0	0	16	0	0	31	0	0
Bierni zawodowo									
Renciści	5	20	1	0	0	25	4	0	8
Emeryci	9	8	1	3	0	1	9	0	12
Uczniowie i studenci	0	8	0	34	0	12	14	0	0
Bezrobotni	0	17	0	6	0	9	10	1	28
Gospodynie domowe i inni	0	12	0	11	0	14	19	4	9
Pracuje w:									
inst. państw., publicznej	0	5	0	14	0	11	15	2	10
spółce właścicieli	0	0	0	0	0	0	0	0	0
prywatnych i państwa	0	10	2	0	0	3	10	0	6
sekt. pryw. poza rolnict.	0	5	0	17	1	7	25	0	3
prywatnym gosp. rolnym	2	10	0	0	0	26	0	2	29
Dochody na jedną osobę									
Do 299 zł	5	10	0	7	1	14	6	1	32
300-399	4	12	0	12	0	25	7	0	14
400-599	2	12	0	11	0	6	11	0	10
600-800	2	7	0	14	1	13	14	3	12
Powyżej 800 zł	3	7	2	11	0	4	10	1	1
Ocena własnych war. mater.									
Złe	4	14	1	7	0	12	10	0	16
Średnie	2	10	0	10	0	11	11	1	12
Dobre	1	7	0	12	0	10	14	0	8
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	3	23	0	7	0	6	14	2	12
Raz w tygodniu	3	13	1	11	0	14	11	1	14
1-2 razy w miesiącu	1	4	0	8	0	9	11	0	16
Kilka razy w roku	3	3	0	9	0	7	12	0	4
W ogóle nie uczestniczy	0	0	0	13	0	2	15	0	8
Poglądy polityczne									
Lewica	0	3	1	1	1	5	2	0	5
Centrum	2	3	0	14	0	19	13	0	19
Prawica	1	16	1	21	0	5	26	3	11
Trudno powiedzieć	10	27	0	6	0	17	10	1	13

(continued)

Tabela 2 (cd.). Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?
(%)

	SLD	SKL-RNP	UPR	UP	UW	ZChN	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	33	0	1	2	3	1	2	417
Płeć								
Mężczyźni	37	0	2	2	3	0	2	209
Kobiety	29	0	0	3	2	2	2	208
Wiek								
18-24 lat	29	0	2	5	0	0	0	68
25-34	27	0	0	3	1	2	6	62
35-44	26	2	1	4	5	1	3	75
45-54	41	0	0	0	2	0	1	93
55-64	47	0	0	0	2	3	1	58
65 lat i więcej	28	0	1	4	5	2	2	60
Miejsce zamieszkania								
Wieś	16	0	0	2	0	0	3	157
Miasto do 20 tys.	49	0	0	1	4	2	0	54
20-100 tys.	31	0	1	4	3	1	1	75
101-500 tys.	48	2	3	4	3	1	4	80
501 tys.i więcej mieszk.	48	0	0	3	7	3	0	51
Wykształcenie								
Podstawowe	22	0	0	1	0	4	0	87
Zasadnicze zawodowe	31	0	1	3	1	0	1	102
Średnie	39	0	1	3	2	1	3	171
Wyższe	35	2	2	1	10	0	5	57
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	37	0	0	0	2	0	5	36
Prac.umyśl.niż.szczebła	43	1	0	8	4	1	2	38
Pracownicy fiz.- umyśl.	26	0	0	1	3	4	0	29
Robotnicy wykwalifikowani	47	0	0	0	0	0	0	32
Robotnicy niewykwalifik.	7	0	0	0	0	0	0	5
Rolnicy	16	0	0	0	0	0	7	28
Pracujący na własny rach.	22	0	5	4	7	3	12	21
Bierni zawodowo								
Renciści	27	0	1	2	4	3	2	43
Emeryci	46	0	1	2	5	2	1	92
Uczniowie i studenci	27	0	0	5	0	0	0	32
Bezrobotni	22	0	3	4	0	0	0	43
Gospodynie domowe i inni	26	4	0	0	0	0	0	20
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	31	1	0	5	2	0	3	64
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	59	0	0	0	5	5	0	25
sekt. pryw. poza rolnict.	29	0	1	1	5	2	4	77
prywatnym gosp. rolnym	21	0	0	0	5	0	5	40
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	22	0	0	2	0	0	0	46
300-399	12	0	3	5	3	0	3	33
400-599	45	0	0	4	0	0	0	75
600-800	24	0	1	1	4	3	1	68
Powyżej 800 zł	46	1	3	2	6	1	2	71
Ocena własnych war. mater.								
Złe	30	0	0	4	1	0	0	90
Średnie	32	0	1	3	2	2	3	191
Dobre	36	1	1	1	4	1	3	136
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	21	0	0	0	0	6	5	36
Raz w tygodniu	25	0	1	2	1	1	2	223
1-2 razy w miesiącu	40	0	0	4	4	0	3	48
Kilka razy w roku	47	1	1	4	6	0	2	85
W ogóle nie uczestniczy	57	0	2	3	0	0	0	25
Poglądy polityczne								
Lewica	76	0	1	3	1	0	1	140
Centrum	17	0	0	5	4	1	3	115
Prawica	3	1	2	0	4	2	4	101
Trudno powiedzieć	14	0	0	0	0	2	0	61